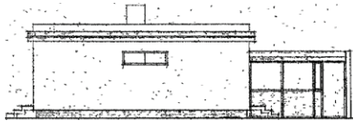
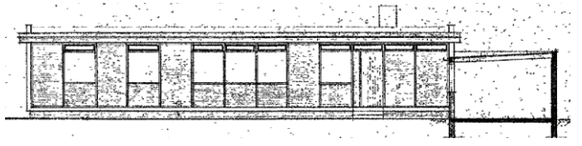
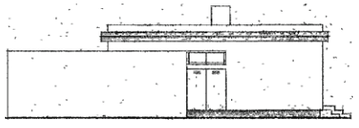
Borgarholtsbraut 14

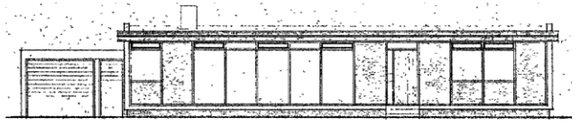
Höfundur: Hörður Björnsson

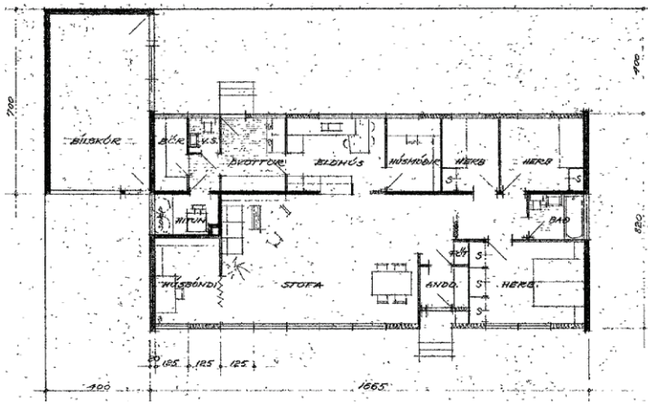
Byggingarár: 1969

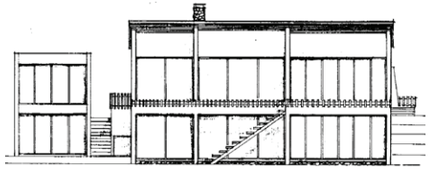

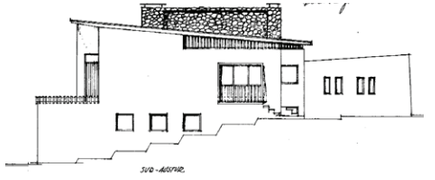

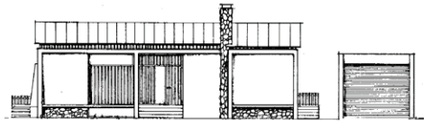

Þinghólsbraut 69

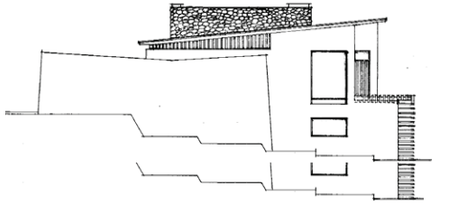
Höfundur: Ó. H. Hertervig

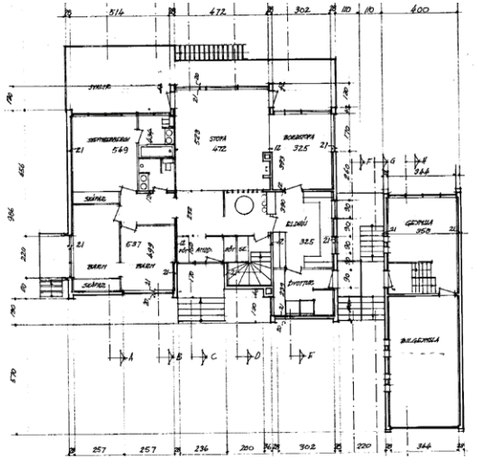
Byggingarár: 1961

Skjal sótt af '000000000' dags: 26.10 2026

Norðurströndin skipulögð undir athafnasvæði

Á frumdrætti að svæðisskipulagi höfuðborgarsvæðisins voru norður- og vesturströnd Kársness skilgreindar sem iðnaðar- og athafnasvæði. Áætlað var að Sundahöfn Reykjavíkur yrði mesta höfnin á höfuðborgarsvæðinu en bent á að á norðan- og vestanverðu Kársnesi gætu komið minni háttar hafnarmannvirki og athafnasvæði (Reykjavíkurborg, 1966:206).

Mynd 116: Svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins, 1962. Dökkblár litur táknar iðnaðarsvæði og sýnir að við upphaf sjöunda áratugarins var eingöngu gert ráð fyrir iðnaðarstarfsemi meðfram norðurströnd Kársness.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026

Verslunarkjarni í Sæbólslandi

Innan vaxandi byggðar óx einnig verslun og árið 1968 var reist verslunar- og íbúðarhúsnæði við Borgarholtsbraut 69, eftir teikningum Ingva Gestssonar. Byggingarvinna og framkvæmdir í Kársnesi voru að miklu leyti í höndum íbúanna sjálfra og því ekki óeðlilegt að byggingarvöruverslun hæfi þar rekstur sem varð úr árið 1962 þegar Byggingavöruverslun Kópavogs opnaði verslun að Kársnesbraut. Þar var fyrir blómaskáli Þórðar ásamt fleiri verslunum og bensínstöð sem mynduðu orðið þyrpingu rétt vestan við Hafnarfjarðarveg. Nágranni forstjóra byggingarvöruverslunarinnar, Guðmundar Jónssonar, var Kristín Þorkelsdóttir hönnuður sem rak þá auglýsingastofu á heimili sínu að Lindarhvammi 13 í Kópavogi. Guðmundur frétti af því að hún „Kristín næsta húsi væri ágæt í að búa til merki". Árið 1967 bankaði hann upp á hjá henni og sagðist vilja gott merki. „Kristín hófst strax handa við að útbúa merkið með því að raða átta formum lítilla ljósblárra húsa umhverfis skammstöfun á nafni fyrirtækisins, BYKO" (Birna Geirfinnsdóttir og Bryndís Björgvinsdóttir, 2021:40). Þessa skammstöfun, sem átti eftir að festa sig í sessi, hafði fyrirtækið ekki notað áður nema sem símskeytaheiti. Merkið er enn við lýði sem merki verslunarinnar sem er nú fyrst og fremst þekkt undir nafninu BYKO.

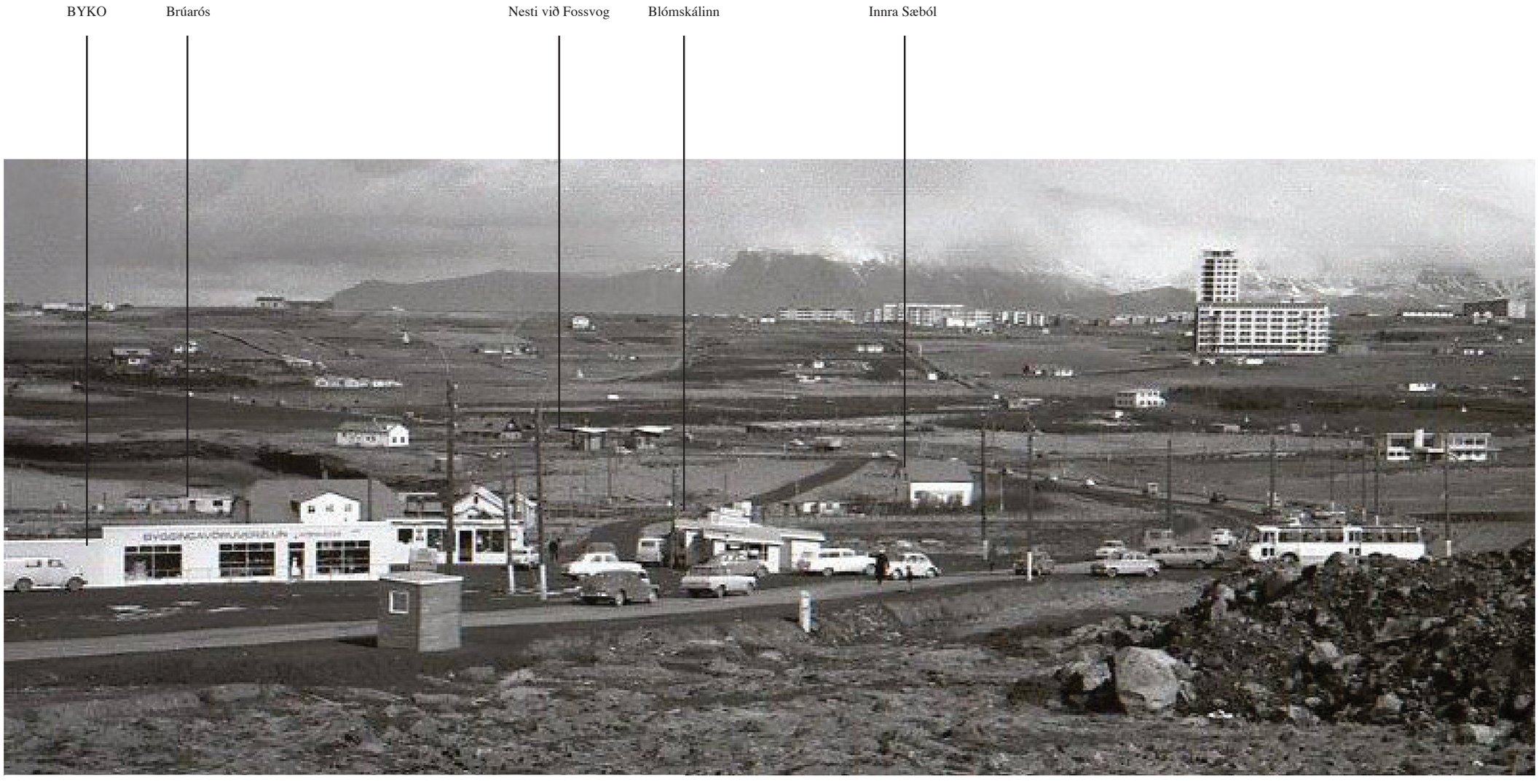

Mynd 119: Byggingavöruverzlun Kópavogs við Kársnesbraut. Án ártals.

Mynd 120: Verslunarkjarni í Sæbólslandi á sjöunda áratugnum. Án ártals.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026

Mynd 121: Innsti hluti Kársness á sjöunda áratugnum. Án ártals.

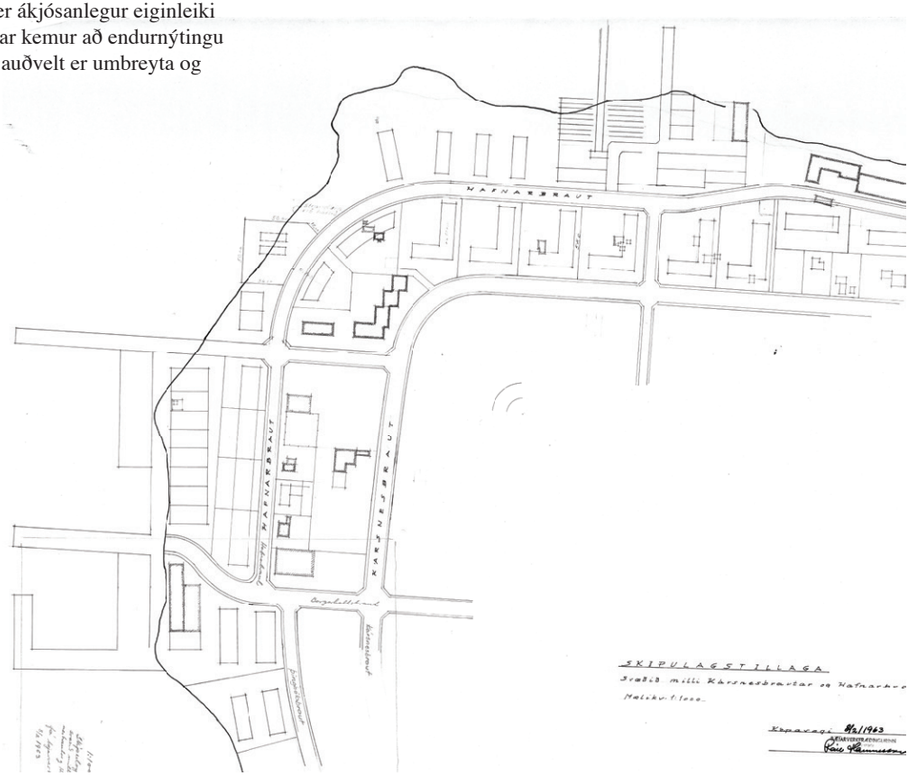

Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026

Iðnaðarhús á hafnarsvæði

Á sjöunda áratugnum var gert skipulag fyrir iðnaðarhúsnæði á stórum mælikvarða á vesturhluta Kársness.

Af húsum sem risu má þar nefna Fiskiðnaðarhús Ragnars Aðalsteinssonar að Kársnesbraut 104 og Stálskipasmiðjuna að Vesturvör 14. Samfella iðnaðarhúsnæðis myndaðist við Hafnarbraut. Í hönnun iðnaðarhúsnæðis er áherslan á notagildi. Húsnæðið er yfirleitt einfalt með opið plan sem gerir það sveigjanlegt og er ákjósanlegur eiginleiki þegar kemur að endurnýtingu því auðvelt er umbreyta og

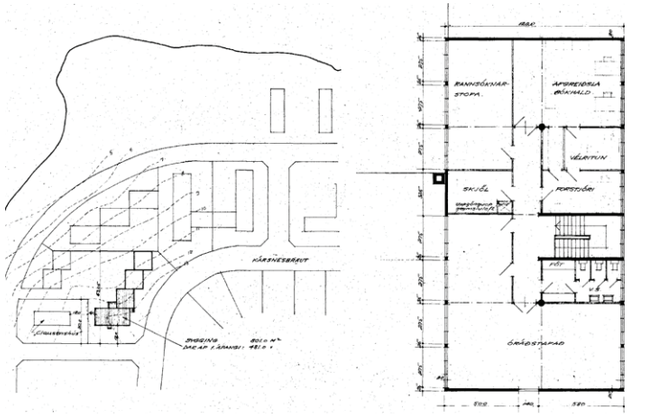

Mynd 122: Skipulagstillaga fyrir staðsetningu iðnaðarhúsa undirrituð af Páli Hannessyni bæjarverkfræðingi árið 1963.

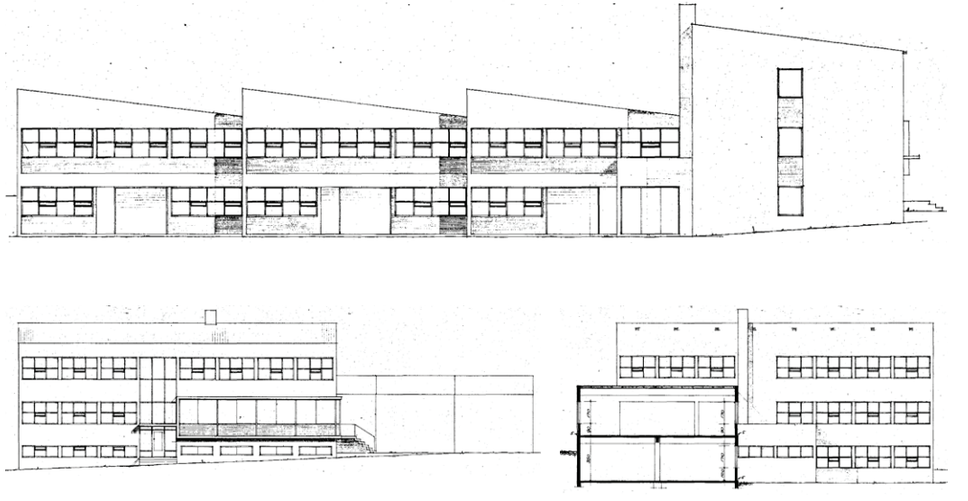
Efnagerðin Valur

Kársnesbraut 108

Höfundur: Hörður Björnsson

Mynd 123: Afstöðumynd og grunnmynd.
Aðaluppdrættir fyrir Efnagerðina Val að Kársnesbraut 108, 1962.

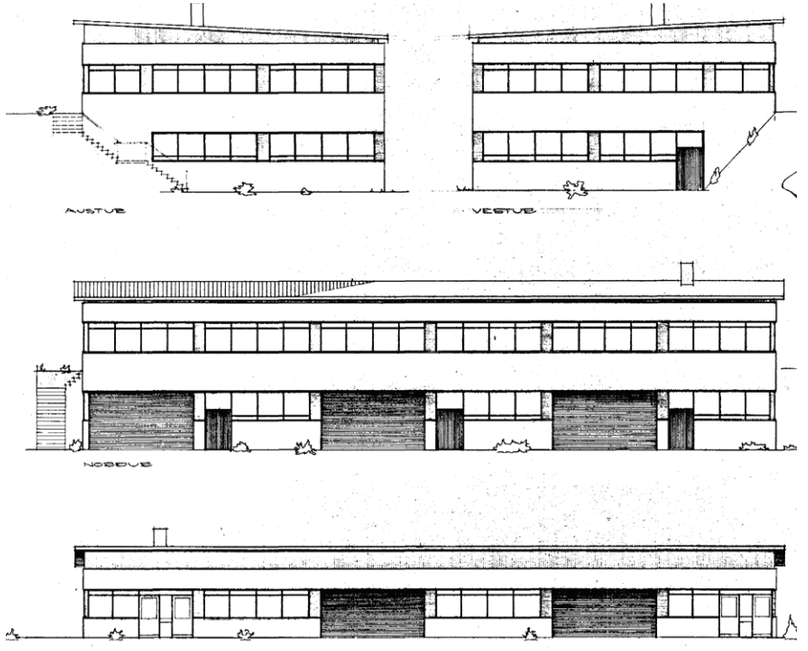
Mynd 124: Ásýndir. Aðaluppdráttur fyrir Kársnesbraut 108, 1962.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026

Fiskiðnaðarhús Ragnars Aðalsteinssonar

Kársnesbraut 104

Baldur Friðriksson teiknar.

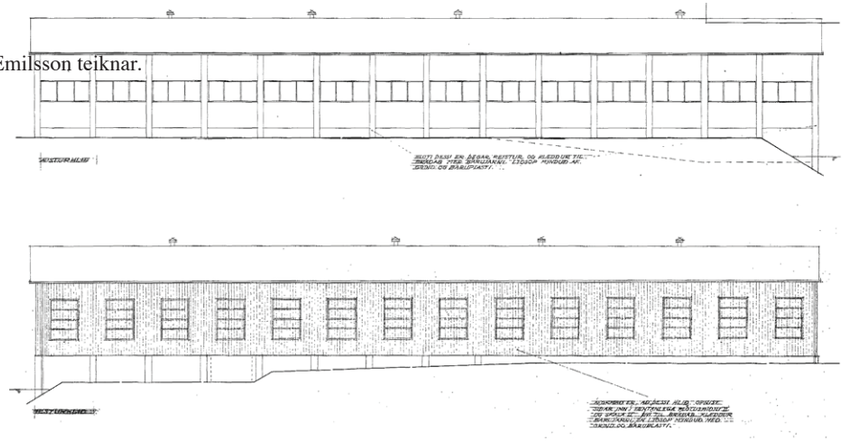

Mynd 125: Ásýndir. Aðaluppdráttur fyrir Kársnesbraut 104, 1964.

Stálskipasmiðjan

Vesturvör 14

Byggingarár: 1964

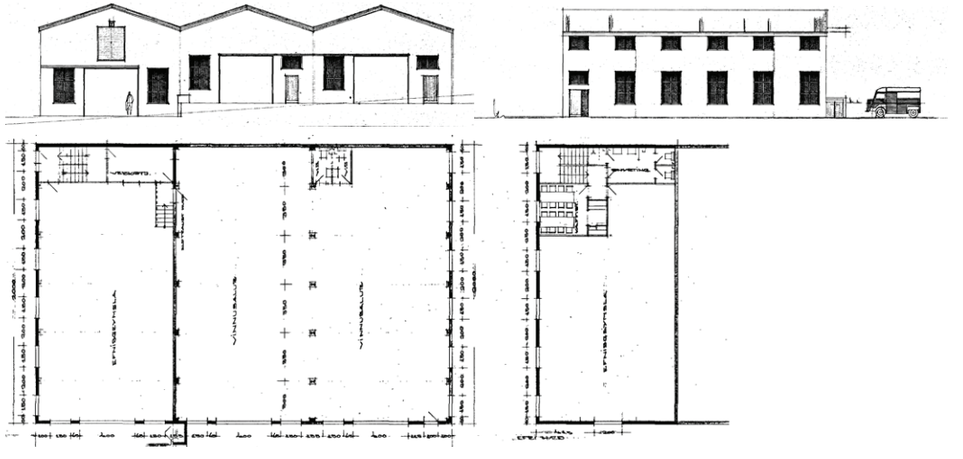
Björn Emilsson teiknar.

Mynd 126: Ásýndir. Aðaluppdráttur fyrir Vesturvör 14, 1964.

Hafnarbraut 2

Byggingarár: 1965
Viðbygging: 1975
teikn. Sig. R. Halldórsson

Mynd 127: Ásýndir og grunnmyndir. Aðaluppdráttur fyrir Hafnarbraut 2.

Skjal sótt af '000000000' dags: 26.10 2026

Mynd 128: Loftmynd, Kársnes 1970.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026

Fyrsta aðalskipulag Kópavogs, aukin umferð og þéttari byggð (1969–1979)

Vinna við fyrsta heildarskipulag Kópavogs hófst árið 1965 í kjölfar gildistöku nýrra skipulagslaga frá 1964. Skipulagið, sem tók til svæðisins vestan Reykjanesbrautar, var samþykkt af Kópavogsbæ árið 1970 en þó ekki staðfest af ráðherra skipulagsmála (Kópavogsbær, 2022). Í aðalskipulaginu var meirihluti svæðisins norðan Kársnesbrautar skilgreindur sem iðnaðarsvæði eða opið svæði og aðeins lítið brot skilgreint sem íbúðasvæði. Eftir áratugi hraðrar uppbyggingar var landsvæði Kársness enda að miklu leyti fullnýtt þegar komið var fram á áttunda áratuginn og hægðist því á uppbyggingu, sér í lagi íbúðauppbyggingu.

Kópavogsgjá

Nýjar skipulagsáherslur í Kópavogi sem höfðu áhrif á byggðarþróun á Kársnesi á áttunda áratugnum voru samgöngumiðaðar. Aukinn þungi í umferð um höfuðborgarsvæðið kallaði á nýjar útfærslur. Hafnarfjarðarvegur var orðinn fyrirferðarmikill og markaði skil á milli vesturbæjar og austurbæjar Kópavogs. Þegar Kópavogsgjáin varð að veruleika árið 1970 var greidd leið fyrir akandi umferð í gegnum Kópavog, en um leið skerptist aðgreiningin milli Kársness og Kópavogs austan gjár.

Nýr miðbær

Árið 1970 samþykkti skipulagsnefnd Kópavogsbæjar tillögur um að auka umferðartengsl við miðbæinn umfram það sem lagt var upp með í skipulagssamkeppni um miðbæ Kópavogs, sem og að auka byggingarmassa svæðisins og að deiliskipulag skyldi unnið undir umsjón skipulagsarkitekts bæjarins (Andrés Kristjánsson, 1990:77–78). Eins og kemur fram í Aðalskipulagi Kópavogs frá 1969 var meginhugmyndin að staðsetja miðbæ á mörkum vesturbæjar og austurbæjar Kópavogs. Ný byggð myndi því brúa bilið yfir Hafnarfjarðarveg og sameina þessa ólíku bæjarhluta. Árið 1972 er gefið út rit þar sem skipulagshugmyndir fyrir miðbæ í Kópavogi eru kynntar. Sama ár voru fyrst settar fram hugmyndir um menningartorfu á svæðinu frá Hamraborg að Digranesvegi, milli Borgarholts og Vallartraðar (Kópavogsbær, 2018). Heildarskipulag miðbæjarsvæðisins í Kópavogi beið þó nánari útfærslu og framkvæmda fram á áttunda og níunda áratug. Miðbær Kópavogs var hannaður í áföngum á áttunda áratugnum og framkvæmdum við Hamraborg lauk að mestu árið 1984. Grunnhugmyndin um að staðsetja nýja byggð á brú fyrir ofan Hafnarfjarðarveg, sem kom fram í skipulaginu frá 1972, hélt þó ávallt velli.

Umhverfisáherslur

Samfara áherslu á samgönguinnviði til að svara vexti byggðar og umferðaraukningu komust umhverfis- og náttúruverndarsjónarmið í kastljósið á áttunda áratugnum. Fyrsta umhverfisráðstefna Sameinuðu þjóðanna var haldin í Stokkhólmi árið 1972 og markaði upphaf samvinnu um umhverfismál á vegum Sameinuðu þjóðanna (Grieger, 2012). Meðal niðurstaðna sem kynntar voru á ráðstefnunni voru skýrslan *Aðeins ein jörð* og drög að sáttmála um lista yfir heimsminjar sem unnið hafði verið að frá árinu 1962. Þetta voru áhrifamikil skref í alþjóðlegri samvinnu um náttúru- og minjavernd, sem áttu eftir að hafa áhrif á skipulag og byggðarþróun á Kársnesi líkt og annars staðar.

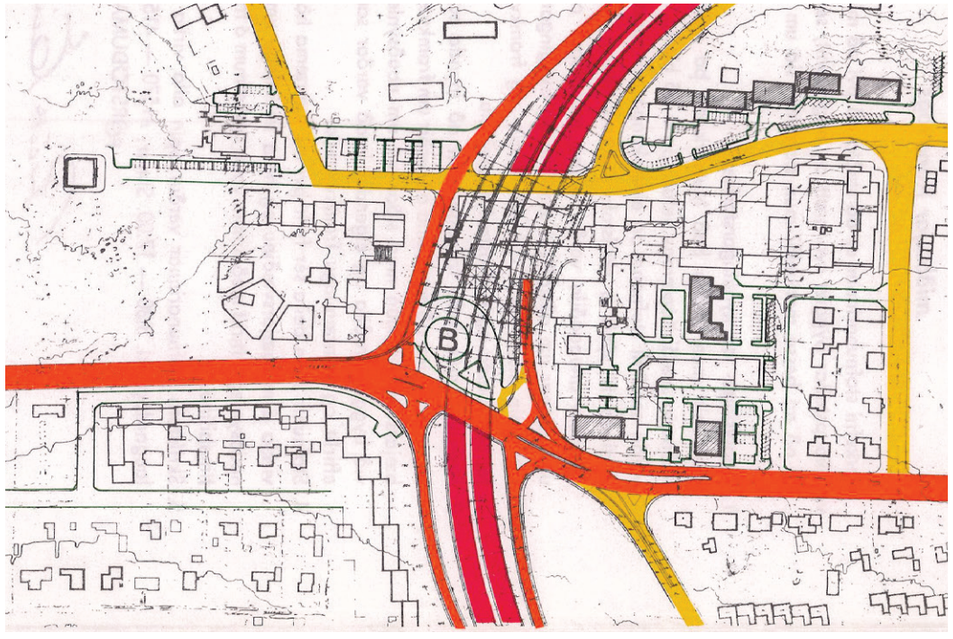

Mynd 129: Hamraborg í mótun og Kópavogsgjáin í forgrunni. Án ártals.

Mynd 130: Börn að leik við brú yfir Kársnesbraut sem er í byggingu, 3. október 1969. Daginn eftir var vegurinn undir brúnna tekin í notkun.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026

Umferðaraukning

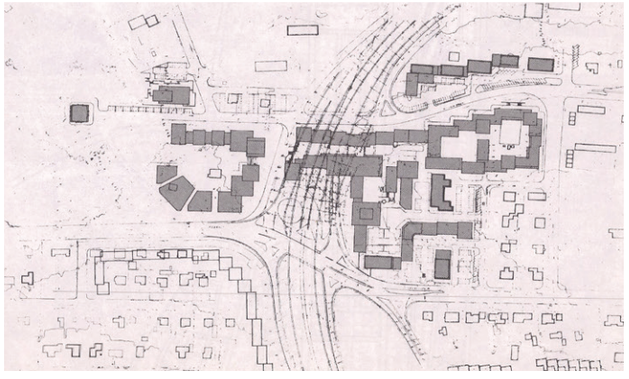
Mynd 132: Uppdráttur af breyttu umferðarkerfi miðbæjar, 1972.

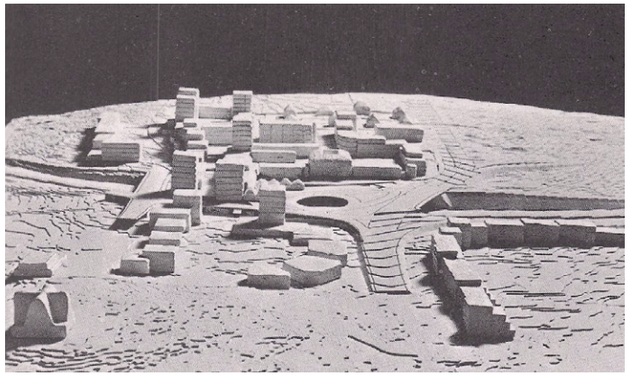

Mynd 131: Götur og gangstígar samvkæmt skipulagstillögum 1969.

Nýr miðbær

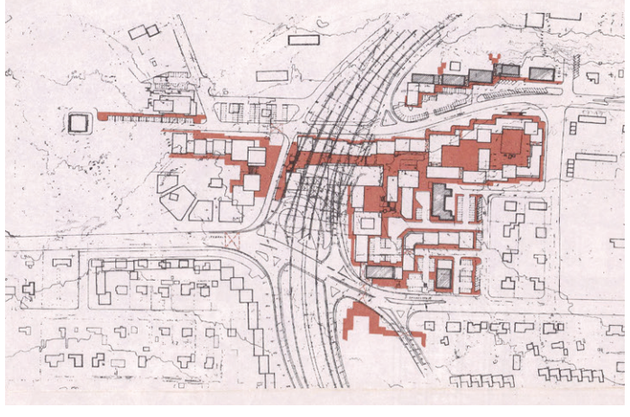
Efnt var efnt til hugmyndasamkeppni um skipulag miðbæjarsvæðisins og umræða um uppbyggingu miðbæjar átti eftir að vera áberandi í skipulagsmálum Kópavogskaupstaðar út áttunda áratuginn.

Mynd 133: Skipulagstillagan, 1972.

Mynd 134: Líkan af skipulagstillögunni, 1972.

Mynd 135: Tengingar og flæði í almenningsrýminu, 1972.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026

Aukinn þéttleiki

Þegar komið var fram á áttunda áratuginn var lítið eftir af lausum lóðum á Kársnesinu og gætti tilhneigingar til að auka nýtingu í samanburði við byggðina sem fyrir var. Algeng húsagerð frá þessum tíma er fjölbýlishús með tveimur til þremur íbúðum á hæð, nokkur húsanna eru teiknuð af Kjartani Sveinsyni í módernískum anda. Veglegt verslunarhús rís eftir teikningu Hannesar Kr. Davíðssonar á mótum Urðarbrautar og Hófgerðis, móderníst hús í anda sjöunda áratugarins, en fyrstu áform og teikningar af verslunarhúsnæði á þeim reit eru þó talsvert eldri. Byggt var við sjávarbakkann norðan megin á Kársnesinu, Marbakkabraut verður til austur af Marbakka þar sem rísa einbýli við ströndina sem einkennast af háum mænisþökum eins og Marbakkabraut 26, sem rís eftir teikningum Manfreðs teikiningum Vilhjálmssonar.

Brútalismi og póstmódernismi

Einnig fer að gæta áhrifa brútalisma og póstmódernisma sem koma fram í íbúðar- og þjónustuhúsnæði, til að mynda fjölbýlishús sem reis eftir teikningum Harðar Harðarsonar við Kársnesbraut 31 og tvíbýlishús að Ásbraut 2 sem rís eftir teikningum Helga og Vilhjálms Hjálmarssona hjá Teiknistofunni Óðinstorgi.

Við Kópavogsbraut var lokið við byggingu Þinghólsskóla sem hafist var handa við að byggja árið 1968 og var reistur og tekinn til notkunar í áföngum. Skólabyggingin, sem er teiknuð af Helga og Vilhjálmi Hjálmarssonum á Teiknistofunni Óðinstorgi, ber einkenni brútalisma líkt og nýja miðbæjarbyggðin við Hamraborg sem teiknuð er af Benjamín H. Magnússyni og ofannefnt fjölbýlishús Harðar Harðarsonar við Kársnesbraut. Einkennandi er efnismikil og hrá steinsteypa sem er jafnan rákuð, skýr formgjöf með ýktar útlínur glugga, svala og dyragátta sem mynda geómetrísk form, á stundum skúlptúrísk og mynda uppbrot í steyptan massann. Þannig einskorðast form byggingar ekki aðeins við hlutverk hennar, heldur fær hönnun arkitektsins ákveðið gildi sem sjálfstætt listaverk. Slíka drætti mátti þegar sjá í fyrstu tillögu Högnu Sigurðardóttur að Sundlaug Kópavogs frá árinu 1962, sem var í senn einstakt og framsækið verk.

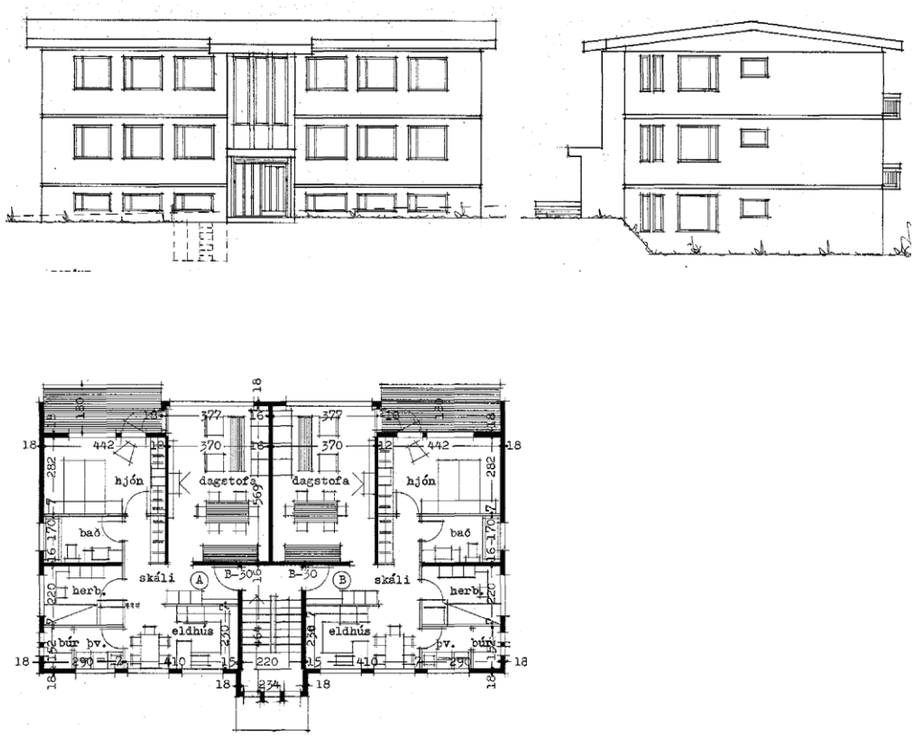

Kópavogsbraut 85

Höfundur: Kjartan Sveinsson

Byggingarár: 1978

Dæmi um lítið fjölbýlishús

Mynd 136: Grunnmynd og ásýndir

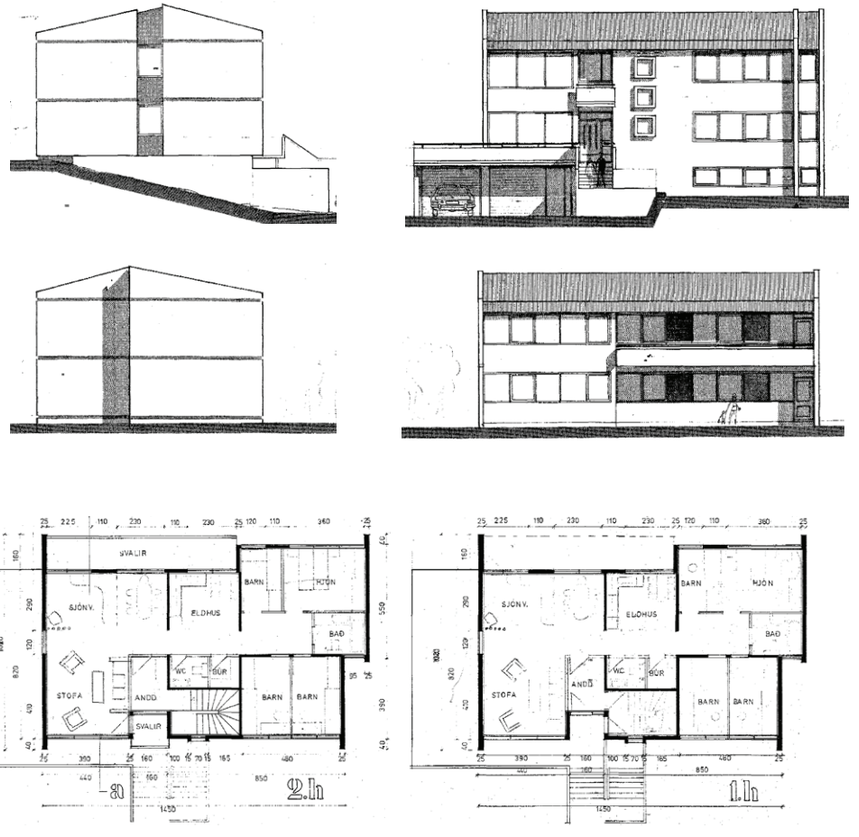
Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026

Kársnesbraut 31

Höfundur: Hörður Harðarson

Byggingarár: 1978

Dæmi um tvíbýlishús.

Mynd 137: Kársnesbraut 31. Grunnmynd og ásýndir.

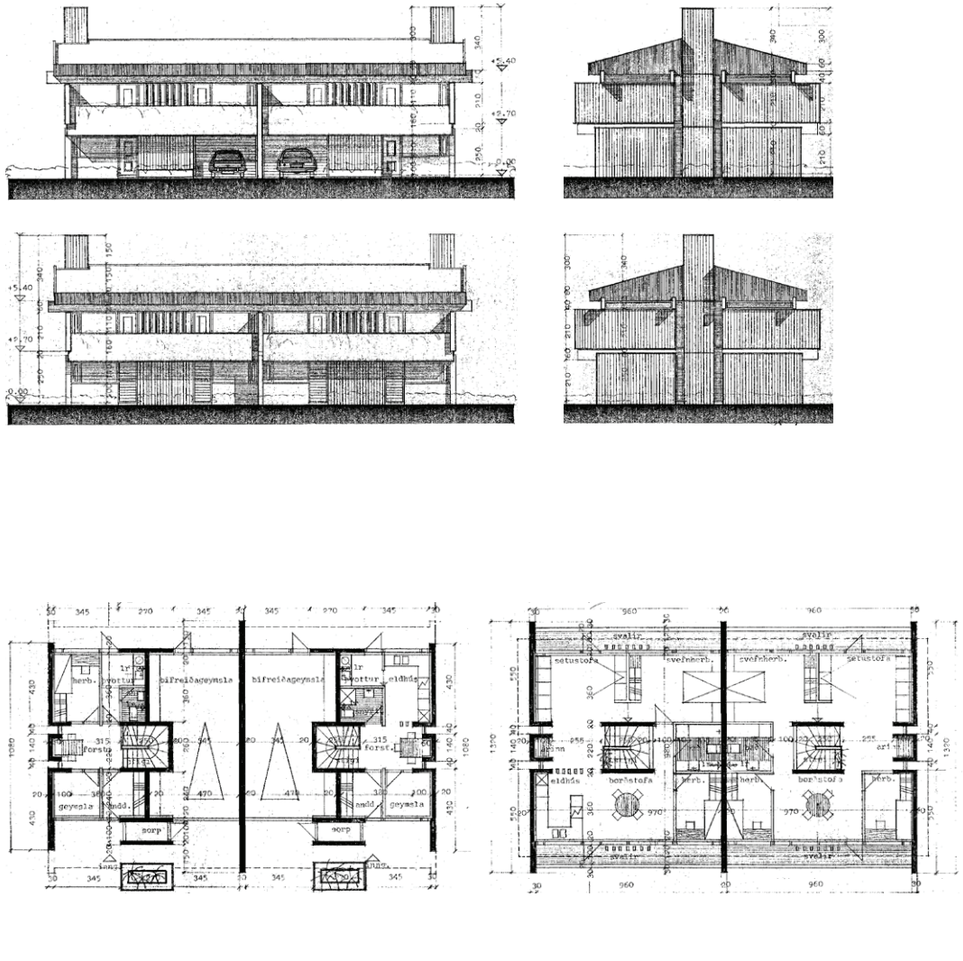

Ásbraut 2

Höfundur: Teiknistofan
Óðinstorgi

Byggingarár: 1980

Dæmi um tvíbýlishús.

Mynd 138: Ásbraut 2. Grunnmynd og ásýndir

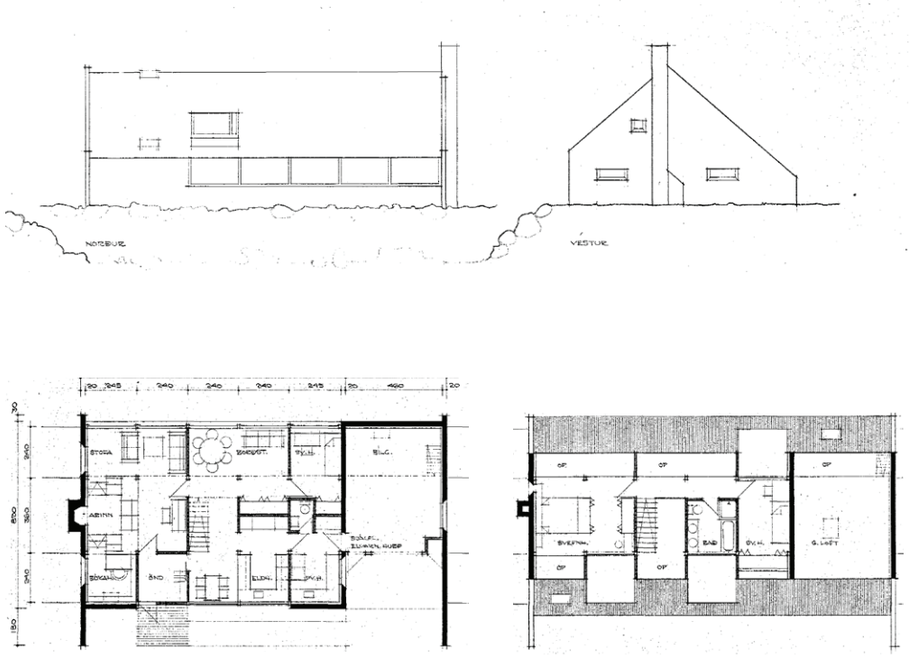

Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10.2026

Marbakkabraut 26

Höfundur: Manfreð Vilhjálmsson

Byggingarár: 1978

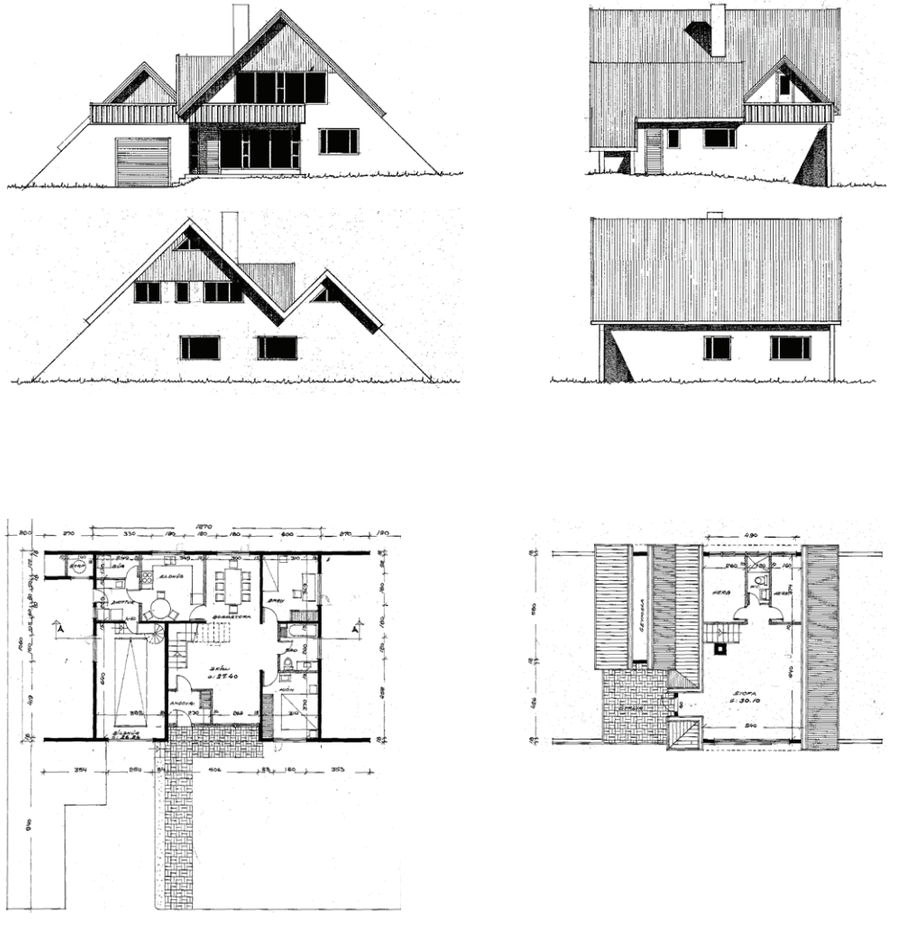

Mynd 139: Marbakkabraut 26. Grunnmyndir og ásýndir

Meðalbraut 2

Höfundur: Vífill Magnússon

Byggingarár: 1979

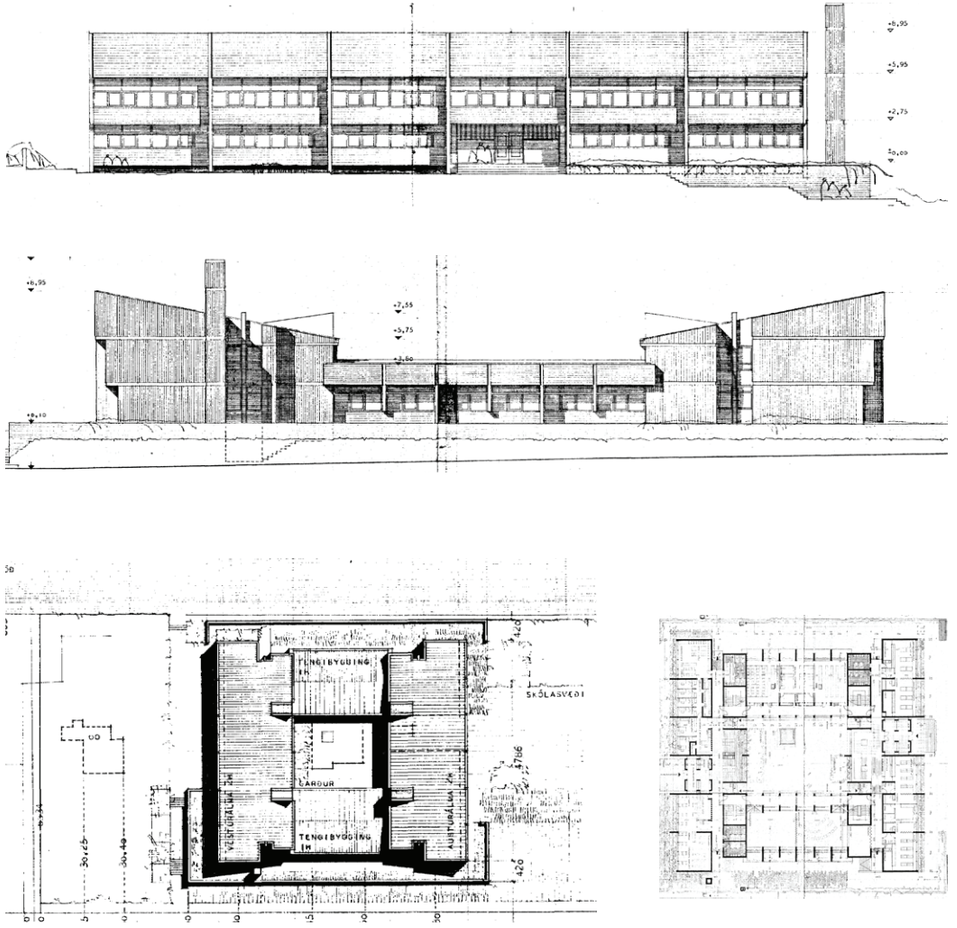
Mynd 140: Meðalbraut 2. Grunnmyndir og ásýndir

Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026

Þinghólsskóli

Uupprunalegu var inngarður í miðjunni með trjágróðri en síðar var byggt þak yfir garðinn.

Mynd 141: Þinghólsskóli. Grunnmynd og ásýndir. Aðaluppdráttur, 1971.

Mynd 142: Þinghólsskóli í byggingu og Vallargerðisvöllur í forgrunni, líklega um 1969.

Skjal sótt af '000000000' dags: 26.10 2026

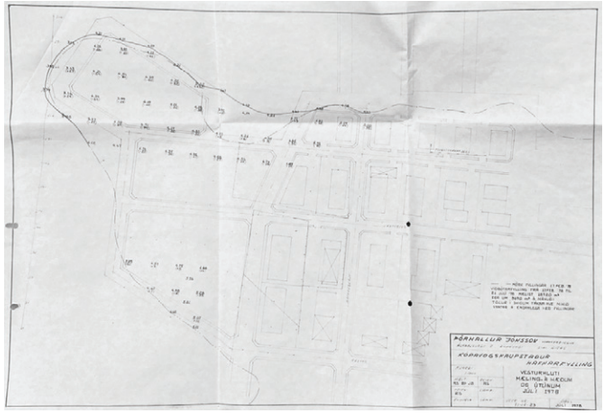

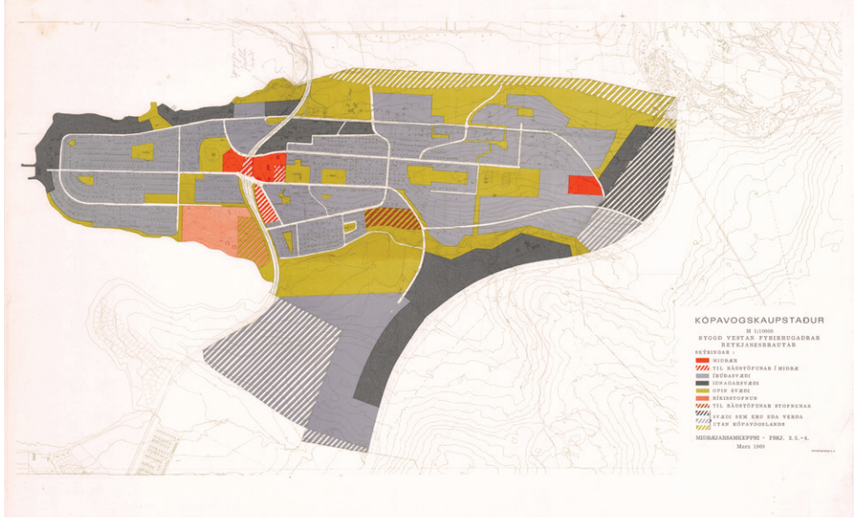
Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026

Uppbygging iðnaðarhúsnæðis á hafnarsvæði

Á sama tíma og íbúðauppbyggingaráform eru lágstemmd á Kársnesi á áttunda áratugnum og mest í formi fyllinga í göt í byggðinni eru háleitar hugmyndir um stækkun athafnasvæðis við Kársneshöfn. Þær framkvæmdir koma þó að mestu leyti ekki til framkvæmda fyrr en á níunda áratugnum.

Mynd 144: Yfirlitsuppdráttur, uppfylling á Kársnesi 1978.

Mynd 143: Aðalskipulag 1969. Skilgreining á landnotkun byggir á skýrri aðgreiningu milli íbúða- og þjónustusvæða og stærstur hluti norður og vesturstrandar skilgreindur undir iðnaðarsvæði.

Hafnarbraut 2

Viðbygging 1975, teikn. Sig. R. Halldórsson

Mynd 145: Ásýndir og grunnmyndir. Aðaluppdráttur fyrir Hafnarbraut 2.

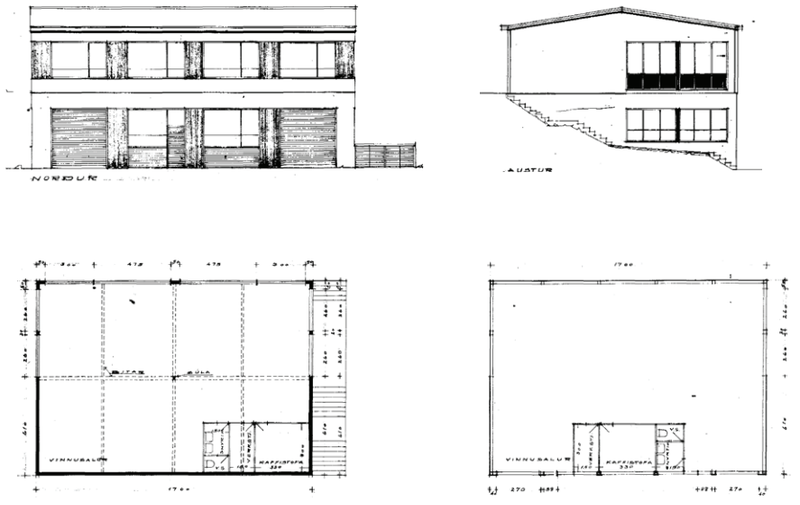

Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026

Kársnesbraut 102A

Byggt 1973 fyrir
Steinbockþjónustuna

Athyglisvert dæmi um
iðnaðarhúsnæði á Kársnesi
frá áttunda áratugnum er
Kársnesbraut 102A sem er
viðbygging við Kársnesbraut 104.

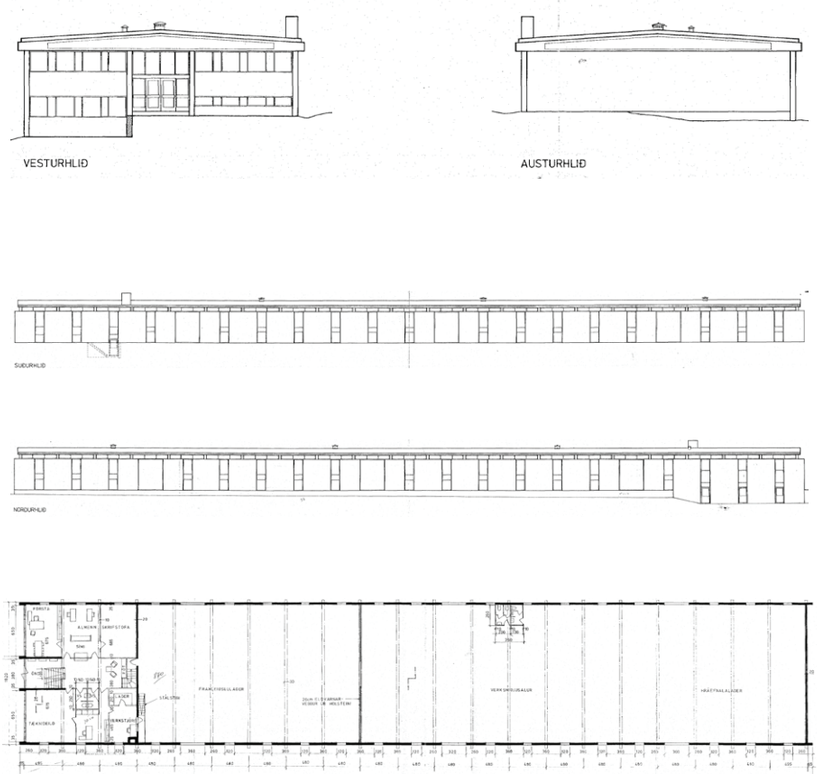

Mynd 146: Aðaluppdrættir fyrir Kársnesbraut 102A

Vesturvör 16-20

Byggt 1972 fyrir Dósagerðina

Dósagerðin rís í Vesturvör 16–20
við norðvesturströnd Kársness,
vestur af þeim reit þar sem
Vita- og hafnamálastofnun var
til húsa.

Mynd 149: Aðaluppdrættir fyrir húsnæði Dósagerðarinnar að Vesturvör 16-20.

Skjal sótt af '000000000' dags: 26.10 2026

Mynd 150: Höfnin í Kópavogi á níunda áratug síðustu aldar. Án ártals.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026

Mynd 151: Hulda Jakobsdóttir og Högna Sigurðardóttir við vígslu Sundlaugar Kópavogs árið 1991.

Fyllt upp í eyður (1980–1994)

Högna Sigurðardóttir er bæði frumlegur og snjall arkitekt, en hefur alltof sjaldan fengið verkefni hér á landi að mínum dómi. Hún er búsett í París og vegnar þar vel. Ég hitti hana einmitt, þegar ég kom þangað síðast og gat glatt hana með því, að sundlaugin, sem hún teiknaði handa Kópavogsbúum fyrir meira en aldarfjórðungi, yrði nú senn fullbyggð.
Hulda Jakobsdóttir

Íbúar á Kársnesi voru 4.283 árið 1982, þar af bjuggu 577 við Kársnesbraut sem var fjölmennasta gatan. Íbúum fjölgaði um 500 á níunda áratugnum (Kópavogsbær, 2018). Af upphaflegum ræktunarreitum á Kársnesi var aðeins Sæbólsland enn óbyggt á níunda áratugnum auk Rútstúns þar sem fyrsti áfangi sundlaugar í skemmtigarði hafði litið dagsins ljós á sjöunda áratugnum.

Árið 1982 var aðalskipulag Kópavogs frá 1970 endurskoðað og hluti íbúðasvæðis við norðurströndina. Áhersla var lögð á þéttari íbúðabyggð í landi Sæbóls og að færa iðnaðarstarfsemina vestar á landfyllingar við höfnina. Á níunda áratugnum á sér stað töluverð uppbygging atvinnuhúsnæðis við norðurströndina. Til að rýmka til fyrir matvælastarfsemi og fleiru er hæðum og viðbyggingum bætt við eldra iðnaðarhúsnæði við Kársnesbraut, skrifstofubygging Vita- og hafnamála rís á reit stofnunarinnar og við Hafnarbraut reisir Síldarútvegsnefnd nýja rannsóknarmiðstöð. Árið 1982 var farið að veita fé til hafnargerðar á Kársnesi úr bæjarsjóði og umsvifamiklar breytingar gerðar á höfninni. Fyrsta aðalskipulag Kópavogsbæjar, sem náði yfir allt svæðið vestan Elliðavatns, var samþykkt í bæjarstjórn 1985 fyrir skipulagstímabilið 1983–2003. Í því er lögð áhersla á Kópavogshöfn á Kársnesi og var höfnin stækkuð í áföngum á árunum 1989–1992. Árið 1989 var lokið við gerð grjótgarðs og flotbryggja fyrir um 40 litla báta tekin í notkun (Kópavogsbær, 1990:45). Í aðalskipulagi Kópavogs 1988–2008 var enn áætlað að auka magn atvinnuhúsnæðis á hafnarsvæði Kársness, gert var ráð fyrir hafnsæknum iðnaði og vöruskemmum, settar fram áætlanir um aðstöðu fyrir fiski- og flutningaskip og tvo viðlegukanta. Í lok níunda áratugarins fór því stór hluti af atvinnustarfsemi í Kópavogi fram vestast á Kársnesinu og meðal aðalatvinnugreina í bænum voru húsgagnaiðnaður og matvælaiðnaður (Andrés Kristjánsson o.fl., 1990).

Á landi Sæbóls og í næsta nágrenni vék atvinnustarfsemin hins vegar fyrir íbúðabyggð. Blómaskálinn og ræktun við Sæból leggst af, húsnæði Málningar hf. og fleiri iðnaðarmannvirki á svæðinu brenna. Þétt íbúðabyggð sem rís eftir skipulagi leysir fyrri mannvirki af hólmi. Póstmóderníska stíll einkennir byggðina sem rís á Sæbólslandi á níunda áratugnum.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026

Mynd 152: Loftmynd af Kópavogi, 1980.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026

Mynd 153: Byggð á tímamótum, Sæbólsland 1984.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 26.10 2026